

Spletna učilnica kot pripomoček za shranjevanje in dostop do didaktičnega gradiva

Virtual Classroom as a Tool for Storage and Access to Teaching Materials

Alenka Kralj

Osnovna šola Šmartno, Šmartno pri Litiji
Podružnična šola Štangarske Poljane
alenka.kralj@guest.arnes.si

Povzetek

V uvodnem delu članka se bralec na kratko seznani z nekaterimi vzroki, ki učitelja usmerijo v oblikovanje spletne učilnice. Osrednji del članka predstavlja spletno učilnico s prosto dostopnim didaktičnim gradivom ter opisuje nekatera gradiva in dejavnosti, ki jih uporablja učitelj – oblikovalec spletne učilnice pri delu z učenci v prvih letih otrokovega šolanja.

Ključne besede: spletna učilnica, kombinirani pouk, didaktično gradivo, moodle, indirektni pouk

Abstract

In the introductory part of the article the reader gets acquainted with particular causes which direct a teacher towards shaping a virtual classroom. The central part of the article presents a virtual classroom with a free-accessible didactic material and describes some materials and activities used by the teacher – the former of the virtual classroom at working with pupils in the first years of their schooling.

Keywords: virtual classroom, combined lessons, didactic material, moodle, indirect lesson

1 Uvod

Ena izmed učiteljevih nalog je priprava didaktičnih pripomočkov oz. didaktičnega gradiva za delo z učenci. Pri tem je učitelj v kombiniranem oddelku še posebej primoran pripravljati raznovrstno didaktično gradivo, s pomočjo katerega bo čim bolj vzpodbujal aktivno vlogo učencev v razredu, jih motiviral in zaposlil v času t. i. indirektnega pouka (a ne le tedaj), pri tem pa uresničil zastavljene cilje enega in/ali drugega programskega razreda (Nolimal, 2001). Pogosto ga izdeluje samostojno, saj didaktični kompleti, ki so na tržišču, največkrat ne ustrežajo potrebam in zahtevam pouka v kombiniranem oddelku. Ker ne gre le za gradivo, ki ga bo učitelj natisnil na papir in ponudil učencem v izpolnjevanje, pač pa tudi za elektronske prosojnice, obrazce, interaktivne spletne vsebine ipd., se učitelj znajde pred vprašanjem, kako hitro in učinkovito prenesti gradivo do tistega, ki mu je namenjeno – do učenca.

Za to obstaja nekaj možnosti:

- prenos gradiva na šolski strežnik, do katerega dostopajo vsi računalniki,
- prenos gradiva na posamezen računalnik s pomočjo USB ključa ali drugega nosilca podatkov,
- prenos gradiva na posamezen računalnik preko lokalne omrežne povezave,
- prenos gradiva na strežnik na spletu.

2 Spletna učilnica – hiter dostop do didaktičnega gradiva

V času svoje pedagoške prakse sem pripravila veliko raznovrstnega didaktičnega gradiva, nemalo s pomočjo računalnika. Ocenila sem, da je oblikovanje spletne učilnice najboljša možnost za načrtno zbiranje lastnih gradiv ali gradiv drugih avtorjev in dopolnjevanje zbirke, še posebej pa za hiter dostop do gradiva med poukom, sčasoma pa s strani učencev tudi od doma. Postavitev spletne učilnice ni bila odvisna le od poznavanja tehničnih okoliščin, ki jih zahteva virtualno učno okolje, in od spretnosti dela z njim, pač pa v veliki meri tudi od pridobitve hitrejšega dostopa do interneta, na kar je potrebno v oddaljenih krajih počakati več let.

2.1 Predstavitev spletne učilnice Abecednik

ABECEDNIK Niste prijavljeni. (Prijava)

VSTOP V ŠOLSKI PROSTOR TER SVET MIŠKE IN TIPKOVNICE

Glavni meni

- PŠ Štang, Poljane
- OŠ Šmartno
- Spletna pošta [nabiralnik]
- ABECEDNIK - prejšnja šolska stran

Povezave na druge spletne strani z didaktičnim gradivom:

- <http://www.uciteljska.net/>
- <http://www2.arnes.si/~osljjk6/>
- <http://www2.arnes.si/~mkopas/mladen.htm>
- <http://www.o-si-mesto.kr.edus.si/moodle/>
- <http://www2.arnes.si/~skunci1/>
- <http://www.otroci.org/>

Prijava

Uporabniško ime

Geslo

Ustvari nov račun
Izgubljeno geslo?

Spletna učilnica Abecednik združuje:

- dostop do didaktičnega gradiva za učenje in poučevanje na razredni stopnji osnovne šole,
- dostop do gradiv za izvajanje pouka in začetnega opismenjevanja iz računalništva.

Kategorije predmetov

Didaktično gradivo
Gradivo za pouk v 1., 2., 3. in 4. razredu (za delo na računalniku oz. z računalnikom)

Prvi koraki v računalništvo
Učilnica 3. in 4. razreda in interesna dejavnost

Išči predmete:

Ura

O vremenu

Šmartno pri Litiji

18 °C

petek 12° / 21° sobota 10° / 27°

Zadnjič osveženo: 17:21:49

vreme.net | Več napovedi

(c) Vreme.net / Vreme na vaši strani

Koledar

junij 2010

pon	tor	sre	čet	pet	sob	ned
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Slika 1: Naslovna stran spletne učilnice

Spletna učilnica Abecednik deluje na naslovu <http://ucilnica.abecednik.net/> od oktobra 2006. Izdelana je s pomočjo prosto dostopnega odprtokodnega spletnega učnega okolja Moodle. Združuje:

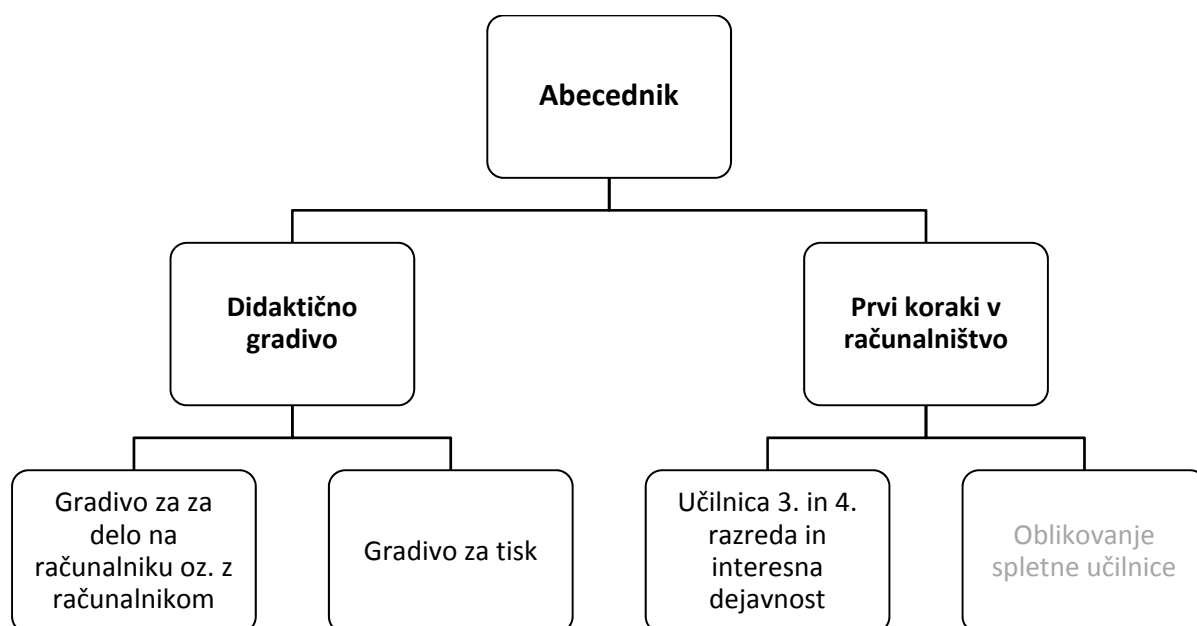
- dostop do didaktičnega gradiva za učenje in poučevanje na razredni stopnji osnovne šole,
- dostop do gradiv za izvajanje pouka in začetnega opismenjevanja iz računalništva.

Vse vsebine so prosto dostopne ne le učencem, ki jim je dodeljena pravica uporabnika, pač pa tudi gostujočemu uporabniku, ki sme po svoji presoji uporabljati ali celo preoblikovati gradivo, zbrano v Abecedniku, saj omejitve glede tega niso posebej zapisane.

2.1.1 Zgradba spletne učilnice

Prva stran je enostavna in pregledna zaradi uporabnika, ki mu je spletna učilnica namenjena, to je predvsem učenec 3. in 4. razreda (8-10 let). Obiskovalca seznani z namenom spletne učilnice in mu ponudi nekaj povezav do z učilnico najtesneje povezanih spletnih strani (spletna stran matične šole in osnovna stran domače podružnične šole, stran, preko katere je

mogoče dostopati do spletne pošte) in do nekaterih drugih slovenskih strani z didaktičnim gradivom, primernih za razredno stopnjo osnovne šole. V osrednjem delu sta dve kategoriji (skupini predmetov), znotraj katerih so oblikovane tri podkategorije (predmeti). Zgradbo učilnice oz. razporeditev vsebin v učilnici shematsko prikazuje slika 2.

Slika 2: Razporeditev vsebin (kategorij in podkategorij predmetov) v spletni učilnici

Didaktično gradivo

Didaktično gradivo, izdelano s pomočjo računalnika, je lahko namenjeno tiskanju, uporabimo ga za delo z računalnikom, lahko pa je namenjeno projiciranju in uporabi z interaktivno tablo. Znotraj te kategorije je v spletni učilnici gradivo (v celoti avtorsko) razdeljeno v dve skupini:

- Gradivo za tisk (za pouk v 1., 2., 3. in 4. razredu),
- Gradivo za delo na računalniku oz. z računalnikom (za pouk v 1., 2., 3. in 4. razredu).

Gradivo za tisk

Gradivo za tisk (gre predvsem za učne oz. delovne liste) je zbrano po predmetih in razredih, posebna rubrika pa je namenjena ponazorilom oz. drugim pripomočkom, ki jih otrok potrebuje, da hitreje razume ter temeljiteje in zanesljiveje usvoji predstave in znanja z določenega področja: stotični kvadrat, številski trakovi, mnemotehnični pripomočki, ponazorila za dneve v tednu, poimenovanja členov v matematičnih enačbah ... Nekatera pomagala učenec potrebuje ob sebi ves čas, na druga pogleda le tu in tam.

S klikom na povezavo Viri odpremo stran, na kateri so z naslovi in kratkim opisom predstavljena vsa objavljena gradiva v tej kategoriji.

Gradivo za pouk v 1., 2., 3. in 4. razredu (za tisk)
Trenutno uporabljate gostujoč dostop (Prijava)

Abecednik ▶ DM1-4T

Dejavnosti

- Forumi
- Viri

S klikom na gumb "Viri" (meni Dejavnosti zgoraj) si lahko ogledate na enem mestu naslove vseh datotek in njihove opise.

Skrbnišvo

Vpiši me v ta predmet

Kategorije predmetov

- Didaktično gradivo
- Prvi koraki v računalništvu
- Vsi predmeti ...

Prisotni uporabniki

(zadnjih 5 minut)

Gostujoči uporabnik

Oris poglavij

Na tem mestu so zbrani **delovni in učni listi ter nekateri drugi didaktični pripomočki za tisk**, ki jih lahko uporabljajo učitelji, učenci ali starši v **1. in v začetku 2. triletja** osnovne šole. Kljub temu, da so datoteke razvrščene po razredih, jih lahko uporabimo tudi v višjem ali nižjem razredu - odvisno od sposobnosti in potreb posameznega učenca.
Gradiva je izdelala Alenka Kralj, prof. raz. pouka.

Mnenja o gradivu

Nedavne dejavnosti

Dejavnost od torek, 1. junij 2010, 18:35
 Celotno poročilo nedavnih dejavnosti ...

Nič novega od vaše zadnje prijave

1 SLOVENŠČINA - 1. razred

- SLO 1 - Glas in črka "D" v besedi
- SLO 1 - Beseda v besedi
- SLO 1 - Štetje zlogov v besedi
- SLO 1 - Nadpomenke in podpomenke

2 SLOVENŠČINA - 2. razred

- SLO 2 - Besede s soglasniškim sklopom ŠČ
- SLO 2 - Smiselno urejanje besedila Babica Zima
- SLO 2 - Branje z razumevanjem
- SLO 2 - Opravičilo (igra vlog)
- SLO 2 - Vljudnost v pogovoru (igra vlog)
- SLO 2 - Slikovna križanka (razno)
- SLO 2 - Slikovna križanka (zima)
- SLO 2 - Slikovna križanka (skrb za živali pozimi)
- SLO 2 - Dopolnjevanje besed z malimi tiskanimi črkami
- SLO 2 - Pravilna raba predlogov V, NA, IZ, S (Z)
- SLO 2 - Dopolnjevanje besedila Medved išče pestunjo
- SLO 2 - Križanka (težje besede 1)
- SLO 2 - Križanka (težje besede 2)
- SLO 2 - Dopolnjevanje besedila Zajec in pes

3 SLOVENŠČINA - 3. razred

- SLO 3 - Poklici (prirejanje besed)

Slika 3: Spletna stran s povezavami do gradiv za tiskanje

Gradivo za delo na računalniku oz. z računalnikom

Gradivo za delo na računalniku oz. z računalnikom je zbrano v tri skupine: naloge, ki jih je mogoče shraniti v svoj računalnik, naloge, ki jih je mogoče reševati "on-line", in prosojnice kot pripomoček za učenje in/ali poučevanje. Ta podkategorija je številčno manj obsežna, saj v učilnici dolgo nismo imeli računalnika, kasneje pa ne projektorja, da bi bilo smiselno izdelovati tovrstna gradiva. Poleg tega predstavitev, ki so izdelane s pomočjo power pointa in vključujejo zvoke, v okolju moodle ne delujejo, kar dodatno zmanjšuje smiselnost nalaganja tovrstnih gradiv v spletno učilnico.

Tudi tukaj s klikom na povezavo Viri odpremo stran, na kateri so z naslovi in kratkim opisom predstavljena vsa objavljena gradiva.

Gradivo za pouk v 1., 2., 3. in 4. razredu (za delo na računalniku oz. z računalnikom)
Trenutno uporabljate gostujoč dostop (Prijava)

Abeceknik ► DM1-4R

Dejavnosti

Forumi
Viri

S klikom na gumb "Viri" (meni Dejavnosti zgoraj) si lahko ogledate na enem mestu naslove vseh datotek in njihove opise.

Kategorije predmetov

Didaktično gradivo
Prvi koraki v računalništvo
Vsi predmeti ...

Prisotni uporabniki
(zadnjih 5 minut)
Gostujoči uporabnik

Skrbnišvo
Vpiši me v ta predmet

Oris poglavij

Na tem mestu so zbrane **naloge** za delo s pomočjo računalnika.
V večini nalog reševalec dobi takojšnjo povratno informacijo o pravilnosti reševanja.
Mnenja o gradivu

1

Naloge, ki jih je mogoče shraniti v svoj računalnik

Naloge lahko rešujemo v učilnici ali pa jih prenesemo v svoj računalnik in reševanje ni odvisno od povezave na internet.

- Poštevanka števila 2
- Poštevanka števila 3
- Poštevanka števila 4
- Poštevanka števila 5
- Poštevanka števila 6
- Poštevanka števila 7
- Poštevanka števila 8
- Poštevanka števila 9
- Poštevanka števila 10
- Enačbe
- Sestavljeni računi
- Seštevanje in odštevanje do 1000
- Raba predlogov s/z in k/h
- Samostalnik
- Zapis pravopisno zahtevnejših besed

2

Naloge, ki jih je mogoče reševati "on-line"

Naloge lahko rešujemo, če imamo vzpostavljeno internetno povezavo. Nekatere je mogoče prenesti tudi v svoj računalnik.

Križanke

Nedavne dejavnosti

Dejavnost od torek, 1. junij 2010, 18:36
Celotno poročilo nedavnih dejavnosti ...

Posodobitve predmeta:

Dodan: Vir:
Bilo je nekoč - predmeti iz preteklosti

Ura

Slika 4: Spletna stran s povezavami do gradiv za delo na računalniku

Prvi koraki v svet računalništva

V kategoriji Prvi koraki v svet računalništva sta (bili) oblikovani dve podkategoriji:

- Oblikovanje in objava spletne strani in
- Učilnica 3. in 4. razreda in interesna dejavnost.

Prva (Oblikovanje in objava spletne strani) je delovala eno šolsko leto in zunanjim obiskovalcem ni več dostopna. V interesno dejavnost, ki je potekala na daljavo, so se vključili štirje učenci iz zaključnih razredov z matične šole; aktivno je deloval v njej le eden, ki je ob zaključku dejavnosti dosegel zastavljeni cilj – izdelal je svojo prvo spletno stran, ki je bila objavljena in si jo je mogoče še vedno ogledati. V tem delu učilnice se je učenec seznanil z osnovami jezika HTML ter se naučil s pomočjo tega jezika izdelati preprosto spletno stran, ki je vključevala različno oblikovane dele besedila, slike oz. fotografije in hiperpovezave, in se na koncu spoprijel s tedaj aktualnim prosto dostopnim programom za oblikovanje spletnih strani 1st Page 2000. Stran Oblikovanje in objava spletne strani ni bila zasnovana kot le »shramba«, pač pa je bila v večji meri zgrajena kot vodnik, v katerem so bile poleg datotek tudi strani z izobraževalnimi vsebinami (natančnimi navodili za delo), kar je omogočalo celo izobraževanje na daljavo.

Učilnica 3. in 4. razreda in interesna dejavnost

Ta del spletne učilnice redno obiskujejo učenci 3. in 4. razreda. Zgrajen je po temah, ki nosijo naslednje naslove:

- Besede se včasih drugače zapišejo kot izgovorijo
- Vaje za boljše znanje slovenščine
- Za mlade naravoslovce
- Matematične naloge
- Matematika za najmlajše
- Zanimivosti z družboslovnega področja
- Glasbene zanimivosti
- Igrajmo se, ustvarjajmo ...
- Kaj pa angleščina?
- Gradivo za delo s programom Smart Notebook

Vsebine pod posameznim naslovom so delo različnih avtorjev, izbrane povezave vodijo na domače in tuje spletne strani.

2.2 Najpogosteje izvajane dejavnosti v spletni učilnici Abecednik

Učenci 4. razreda se običajno prijavijo v spletišče s svojim uporabniškim imenom in geslom in kot prijavljeni uporabniki dostopajo do svojega dela spletne učilnice (Učilnica 3. in 4. razreda in interesna dejavnost). Glede na to, da je spletna učilnica Abecednik namenjena predvsem delu z učenci 3. in 4. razreda in da gre v njej za zbirko prosto dostopnega didaktičnega gradiva, v učilnici številne možnosti, ki jih nudi učno okolje Moodle, niso izkoriščene. Vzrok za to je tudi ta, da je urnik oddelka natrpan, za spetno učilnico pa v celoti (po tehnični in vsebinski plati) skrbi učiteljica razredničarka.

2.2.1 Vrste gradiv v spletni učilnici

Med gradivi, dostopnimi v učilnici, so najštevilčnejša gradiva, izdelana s pomočjo programov word in excel ter powerpoint, nekaj gradiv je shranjenih v obliki PDF. Datotek PPT, opremljenih z zvoki, ni mogoče ustrezno shraniti, da bi zvoki delovali, kar je precejšnja pomanjkljivost spletnega orodja moodle. V spletni učilnici so shranjena tudi gradiva, izdelana s programom HotPotatoes (teh je manjše število), in gradiva za delo z interaktivno tablo.

2.2.2 Dejavnosti v učilnici, namenjene učencem pri pouku in drugih dejavnostih

Učenci najpogosteje odpirajo v spletni učilnici ponujene datoteke in jih po potrebi shranijo v svoj računalnik. Uporabijo jih za samostojno učenje in/ali ponavljanje in utrjevanje znanja. S pomočjo povezav v spletni učilnici odpirajo druge spletne strani in rešujejo naloge »online«.

V učilnici so oblikovani trije slovarji: slovar pravopisno zahtevnih in manj znanih besed, slikovni slovar in slovar s poimenovanji prostorov in predmetov iz preteklosti. Največkrat uporabljen je slikovni slovar, na katerega se navezuje igrica vislice, ter slovar pravopisno zahtevnejših besed, ki ga učenci dopolnjujejo z novimi besedami in razlago, v delu, ki je namenjen komentarjem, pa tvorijo nove povedi, v katerih to besedo uporabijo.

S pomočjo klepetalnice učenci usvajajo osnove bontona pri medsebojnem komuniciranju preko interneta. Uporabljajo jo tudi na domačih računalnikih v popoldanskem času in v prostih dneh.

V drugi polovici 4. razreda se učenci pričnejo uvajati v pošiljanje elektronske pošte. Vsakdo dobi elektronski naslov v okviru domene. Učenci se naučijo poslati elektronsko pošto in jo prebrati.

3 Zaključek

Spletna učilnica se je v času svojega delovanja izkazala kot ustrezen pripomoček za shranjevanje didaktičnega gradiva in kot možnost za hiter dostop do izbranega gradiva, ki ga učitelj želi ponuditi svojim učencem, da bi uresničil zastavljene cilje. Še pomembneje je, da gradivo lahko uporabljajo učenci v istem trenutku, ko je naloženo v učilnico, ali pa po navodilu tedaj, ko ga želi učitelj vključiti v delo pri pouku. Shranjevanje datotek na druge medije in prenos v šolske računalnike je tako po zaslugi spletne učilnice v celoti nepotrebno.

Učenci hitro usvojijo osnove dostopanja do datotek, shranjevanja in iskanja po sistematično urejenih rubrikah, tudi s pomočjo iskalnikov, kar je še zlasti pomembno, če se morajo pri računalniku znajti sami, brez učiteljeve pomoči, ki je tedaj zaposlen z učenci drugega programskega razreda, kot je to pogosto v kombiniranem oddelku.

Učitelj se v spletnem okolju moodle sam odloči, ali bo dovolil dostop do zbranega gradiva morebitnim obiskovalcem ali ne. Sama sem se odločila, da odprem vrata svoje učilnice in da smejo obiskovalci po svoji presoji gradivo uporabljati nespremenjeno ali pa predelano po svojih potrebah. Spletno stran obiskujejo učitelji, občasno se po elektronski pošti oglasi kateri izmed staršev in pokomentira določeno gradivo, ki ga je uporabil pri delu s svojim otrokom.

Literatura

Abecednik – vstop v šolski prostor ter svet miške in tipkovnice. Dosegljivo na:

<http://ucilnica.abecednik.net/> (4. 6. 2010).

Moodle.org: open-source community-based tools for learning. Dosegljivo na:

<http://moodle.org/> (4. 6. 2010).

Nolimal, F. et al. (2001). Kombinirani pouk včeraj, danes, jutri: didaktični priročnik.

Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.